

Beretning **Generalforsamling Lyø, 2011**

Ja, så er der gået et år siden, vi sidst var samlet til generalforsamling. Et år, hvor der er sket rigtig meget, og hvor Eva og jeg som nyt formandskab har haft nok at se til og meget nyt at lære.

En national ø-politik.

På generalforsamlingen på Hjarnø sidste år blev det besluttet, at Sammenslutningen skal arbejde for, at Folketinget udarbejder en national ø-politik, hvor man får nedskrevet de mange positive tilkendegivelser til de danske småøer, der er fra alle politiske partier. Positive tilkendegivelser, som der gives udtryk for, både når der skal holdes taler, og når det handler om bevillinger, bl.a. færgestøtteordning, investeringsstøtte til nybygning af færger og havneanlæg, ø-støttelov med tilhørende midler til ø-projekter, landdistriktsmidler (EU og regionale midler) og landbrugs- og fiskeristøtte som videreformidles af Småøernes Aktionsgruppe.

Gennem en nedskrevet ø-politik vil man i Folketinget få præciseret, hvad det er, man vil med de små øer, og hvorledes man vil understøtte den udvikling, man ønsker.

Bestyrelsen besluttede ret hurtigt, at emnet national ø-politik skulle være det gennemgående tema på årets repræsentantskabsmøde i november.

Under Jens Clausagers kompetente ledelse fik vi diskuteret os frem til, hvad der bør være i en national ø-politik. For på den ene side må den ikke bare være en uforpligtende hensigtserklæring, men på den anden siden heller ikke al for specifik i sin formulering.

Repræsentantskabet blev enige om en overordnet vision for en national ø-politik: *At bevare og udvikle de små øer som bæredygtige og levende helårssamfund under hensyntagen til øernes forskellighed.*

Den efterfølgende debat om indholdet af en ø-politik viste, at der egentlig er ret stor enighed om, hvad der er vigtigt for at opfylde visionen om at bevare og udvikle vores øer - færger, der jo er vores landeveje, offentlig service med sikring af sygeplejerske- og lægestillinger, hjemme- og døgnpleje, adgang til skole og børnepasning, kollektivtrafik i form af busser, der passer med færgerne - bredbånd, kystsikring, styrkelse af erhverv og erhvervsmuligheder og bosætning. Alt sammen selvfølgelig med det for øje at vores øer er meget forskellige, og at ikke alle øer har de samme udfordringer.

Søndag formiddag havde vi indbudt folketingsmedlemmerne Preben Rudiengaard (V), formand for Folketingets Økontaktudvalg, Henrik Brodersen (DF), John Dyrby Paulsen (S) og Meta Fuglsang (SF). De blev præsenteret for weekendens debat, og de bakkede op om, at man arbejder for en national ø-politik. Men når man har fire folketingsmedlemmer samlet, så bliver der hurtigt en diskussion om generelle ø-forhold. Men lige netop de generelle ø-forhold er jo også dem, der er krumtappen i en national ø-politik.

Efter repræsentantskabsmødet var det så vores opgave at bringe den national ø-politik op i Folketingets Ø-kontaktudvalg og forsøge at få dem til at bringe det videre op i Folketinget. Efter vores fremlæggelse på møder med udvalget og på baggrund af den drøftelse, der havde været på repræsentantskabsmødet, besluttede Folketingets Økontaktudvalg at lave en henvendelse til Indenrigs- og sundhedsminister Bertel Haarder, som jo er 'vores' ø-minister.

Folketingets Økontaktudvalg anmodede Ministeren om at afgive en skriftlig redegørelse til Folketinget om regeringens politik og initiativer i forhold til de små øer, herunder i forhold til at bevare og udvikle levende helårssamfund på de små øer. Redegørelsen skulle afgives med henblik på forhandling i Folketinget senest i foråret.

Økontaktudvalget understreger i henvendelsen, at de ser redegørelsen og forhandlingen af den som led i en proces, som skal føre frem til udformning af en national ø-politik.

Beretning **Generalforsamling Lyø, 2011**

Den 6. maj fremlagde Indenrigs- og sundhedsminister Bertel Haarder så Regeringens redegørelse til Folketinget om de små øer. Det skete i folketingssalen og foregik samtidig med fremlæggelse af regeringsredegørelse om landdistriktspolitikken og om den regionalpolitiske udvikling.

Der var altså tale om en tre-i-en redegørelse, og den efterfølgende debat gik ikke specielt på småøer. Der blev stillet nogle deciderede ø-spørgsmål om bl.a. nedlæggelse af sygeplejerske-stillingen på Tunø. Men det gik lidt op i valgkamp og smådrillerier om forskellen på, hvad de forskellige partier siger landspolitisk og gør kommunalt.

Den udkomne redegørelse giver dog håb for udarbejdelse af en egentlig ø-politik, for som der står: *"Regeringen anerkender vigtigheden af, at der anlægges et helhedsperspektiv på de små øer, således at der så vidt muligt sker en sammentænkning af lovgivning, forskellige ordninger og politiske initiativer i bred forstand"*.

Sammenfattende kan man vel sige, at med denne redegørelse er det første skridt på vejen mod en egentlig national ø-politik taget.

Redegørelsen vil blive sendt til øerne og ø-udvalgene. Ud over en generel beskrivelse er den en kortfattet opgørelse over statslige ordninger målrettet de små øer - og det er jo altid godt at have ved hånden.

Næste opgave for formandskab og bestyrelse og et nyt ø-kontaktudvalg bliver så at presse på for at få udformet en egentlig ø-politik.

Folketingets Ø-kontaktudvalg

Flere gange i min beretning har jeg nævnt Folketingets Ø-kontaktudvalg. Folketingets Ø-kontaktudvalg har eksisteret siden sidst i 1970'erne og består af et medlem fra hvert parti.

Ø-kontaktudvalget fungerer som et kontaktudvalg mellem Folketinget og Sammenslutningen af Danske Småøer. Vi har holdt 2 - 3 møder om året, og der ud over har Udvalget en gang om året været på 'studietur' til en eller to øer.

Gennem tiderne har vi rejst adskillige sager i Ø-kontaktudvalg. Her har den politiske behandling ofte været med til at sikre, at det fortsat er muligt at leve, bo og arbejde på de danske småøer. Mange øboere har været bevidste om Ø-kontaktudvalgets eksistens og det privilegium, det er at have et eget udvalg. Det har været et meget borger-nært udvalg, og mange øboere har gennem tiderne været glade for den kontakt, der er etableret på bl.a. udvalgets årlige studieture til øerne, medlemmernes deltagelse i vores repræsentantskabsmøder og generalforsamlinger. .

Det har helt klart været en styrke, at Ø-kontaktudvalget har kunnet handle og indstille på tværs af partiskel - ø-sagen er næsten aldrig blevet partipolitisk.

For god ordens skyld skal det dog også nævnes, at Folketingets Ø-kontaktudvalg gennem tiderne har fungeret både rigtigt godt og så mindre godt. Et sådant udvalg er meget afhængig af de personer, der sidder i udvalget og den formand, der bliver sat for bordenden.

I de sidste to valgperioder har vi haft et rigtig godt ø-kontaktudvalg med en 'gammel rotte' i faget som formand - nemlig Preben Rudiengaard. Han har sammen med Henrik Brodersen og Kresten Tovborg, som begge har siddet længe i Ø-kontaktudvalget og de øvrige lidt nyere medlemmer udgjort et stærkt og positivt bekendtskab til fordel for småøerne. Vi har måske ikke altid været enige, men at det er personer, der har villet småøerne, har vi aldrig været i tvivl om.

Beretning

Generalforsamling Lyø, 2011

Gennem årene har Folketingets Ø-kontaktudvalg været foreslået nedlagt adskillige gange. Det er dog altid blevet nedsat efter hvert Folketingsvalg.

I begyndelsen af maj udsendte Folketingets Udvalg for Forretningsordenen et nyt udkast til betænkning om ændring af forretningsordenen i Folketinget.

Heri foreslog man, at der efter næste folketingsvalg skulle oprettes et nyt udvalg: 'Udvalg for landdistrikter og øer'. Udvalgets sagsområde ville blive: »Vilkårene for og udviklingen i landdistrikter og på de mindre øer.« og bliver en direkte adgang til Folketinget for relevante foreninger, organisationer og borgere i landdistrikter og på de mindre øer.

Samtidig med oprettelse af dette nye udvalg, foreslog man, at Folketingets Ø-kontakt blev nedlagt og de ting man før havde behandlet her, fremover skulle klares af det nye udvalg.

Af forslaget fremgik, at der *evt. kunne* nedsættes et underudvalg,, som i særlig grad kunne følge vilkårene for og udviklingen på småøerne.

For at imødegå en nedlæggelse af Ø-kontaktudvalget skrev jeg et brev til Udvalget for Forretningsordenen, hvor jeg redegjorde for småøernes særlige situation. Vi gjorde også opmærksom på, at landdistrikter ikke er en homogen størrelse, men at der er rigtig stor forskel på småøer og så landdistrikter som Gedser eller Løgumkloster.

I brevet foreslog vi, at Ø-kontaktudvalget blev opretholdt med den struktur vi kender i dag, eller alternativt at det af foreningsordenen fremgår at der *skal* nedsættes et undervalg til varetagelse af øernes interesser.

Efterfølgende har Udvalget for Forretningsordenen indstillet til vedtagelse i Folketinget, at *Udvalget for Landdistrikter og Øer nedsætter i lyset af de særlige forhold, som gælder for småøerne et underudvalg, som i særlig grad kan følge vilkårene for og udviklingen på småøerne. Forholdene på øer beliggende i landdistrikter er imidlertid også omfattet af sagsområdet for Udvalget for Landdistrikter og Øer.*

Med det må vi vel så siges at have fået det næstbedste - men igen - det afhænger af de politikere, der kommer til at sidde i underudvalget - vi krydser fingre og glæder os til samarbejdet.

Kommunale besparelser.

Hvis man kigger tilbage på det forgangne år, kan man se, at den finansielle krise også er nået til småøerne. Kommunerne mangler penge, det er svært at få budgetterne til at hænge sammen.

Den almindelige økonomiske nedgang kombineret med de manglende økonomiske stordriftsfordele på bl.a. administrationen, som man skulle opnå ved sammenlægning af kommuner, ser nu ud til at slå nu igennem som besparelser i de yderste led.

På Fejø, Femø og Askø varslede man først på sommeren sidste år at der skulle findes færgebesparelser på 1,7 mil. kr. inden årets udgang, hvilke endte ud i store prisstigninger pr. 1.juli. For budgettet 2011 opererede man med en besparelsesblok, der omfattede lukning af Fejø Skole, børnehus og bibliotek. De fleste af disse besparelser blev efter massiv modstand heldigvis taget af bordet

Også både Birkholm og Orø har haft færgeproblematikken tæt inde på livet. På Birkholm har man siden 1. oktober 2010 ikke haft passagertransport til øen. Den nybyggede Birkholmpost blev taget ud af drift pga. problemer, og øboerne indgik en aftale med Ærø Kommune om at sejle efter en nødplan i håb om, at der så med forårets komme ville være fundet en løsning.

Ærøs borgmester har oplyst, at man arbejder på en løsning, men at ting jo tager tid. Det er vi mange der ved af erfaring - og det kan øboere og fritidshusejere på Birkholm sikkert også godt forstå. Men det kan derimod være svært at forstå, at Ærø Kommune ikke indsætter en afløserbåd, således at kommunen kan opfylde sin forpligtelse til at sørge for daglig sejlads til Birkholm. Det er helt uacceptabelt og må bestemt være en smutter i den kommunale administration.

Beretning

Generalforsamling Lyø, 2011

I Holbæk kommune, hvorunder Orø hører, besluttede man først på året, at Orø-færgen ikke skulle sejle efter kl. 18. Efter ihærdige protester fra Orø-boerne er det taget af bordet i al fald året ud. I begge disse færgesager har Folketingets Ø-kontakt været ind over - dels med besøg på Orø og dels med spørgsmål til Indenrigs- og Sundhedsministeren efter en henvendelse fra os.

På Tunø er man nu uden bosiddende sygeplejerske. 1. maj blev der lukket og slukket, og Tunø - der har en times sejlads og en af Ø-sammenslutningens dårligste fartplaner - må nu klare sig ved egen hjælp eller med hjælp fra SOK's helikopter i akutte tilfælde. Hjemmesygeplejerskeopgaver? Ja spørgsmålet er, om det overhovedet er muligt at blive gammel og dermed få brug for en hjemmesygeplejerske på Tunø.

Mange andre øer har faktisk forsøgt at efterligne Tunøs sygeplejerskeordning. En sygeplejerskestilling hvor kommunen betaler den ene halvdel og regionen den anden, og på den måde er øen dækket ind både indenfor hjemmesygeplejerskeopgaver og akut-opgaver. Samtidig har det været et unikt eksempel på samarbejde mellem kommune og region til gavn for ikke bare region og kommune, men i særdeleshed til gavn for Tunø, og samtidig har man undgået den kassetænkning, som vi ellers ofte oplever som en barriere.

Men nu har Odder Kommune så valgt at spare deres andel af sygeplejerskestillingen på 190.000 kr. og dermed ønsker regionen så heller ikke at være med mere.

Fra Ø-sammenslutningens side har vi efter henvendelser fra Tunø, Birkholm, Fejø, Femø og Askø's beboerforeninger sendt et åbent brev til byrådsmedlemmerne i Ærø, Lolland og Odder Kommune. På alle 4 øer skaber det naturlig nok stor harme og utryghed, at så basale servicefaciliteter er udsat for forringelser. De - og vi - frygter, at det bliver den sten, der får læsset til at vælte, at det er det, der starter den onde cirkel med fraflytning, faldende huspriser, lukning af købmand og yderligere besparelser mv.

Og ét er så besparelserne, som rammer øboerne hårdt - de føler at deres øer bliver lukket sådan lidt efter salamimetoden - der skal hele tiden kæmpes - og som oftest med ryggen mod muren. Det bliver svært at have overskud til at lave bosætningsarbejde, udviklingsplaner og markedsføre det sted, som man egentlig synes, er det bedste sted i verden.

Det andet er hele den negative omtale der bliver ud af det. En omtale, som er svær at vende, fordi det kommer til at fremstå som om vi er ved at lukke og slukke - og det er vi jo lige præcis IKKE. Faktisk tager vi bare et ansvar for det sted vi bor og lever.

Udvalg vedr. færgeorganisering.

I forbindelse med kommunesammenlægningen, hvor færgebetjeningen blev et kommunalt ansvar, skete en omlægning af færgestøtten fra at være en refusionsordning, hvor kommune og amt og stat betalte hver 1/3 til generelle bloktilskud.

Regeringen og KL besluttede i forbindelse med finansloven 2010 at nedsætte et udvalg, der skulle undersøge fordele og ulemper ved den nuværende organisering herunder den nuværende tilskudsordning og vurdere andre organiseringsformer (en regional og en statslig model). Alt sammen vurderet indenfor de nuværende økonomiske rammer.

Både Ø-sammenslutningen og Småøernes Færgeselskab deltog i udvalget. Udvalget indhentede sin viden ved bl.a. at udsende spørgeskemaer til kommunerne.

Hovedkonklusionerne fra rapport, der blev præsenteret af Indenrigs- og Sundhedsminister Bertel Haarder ved Ø-sammenslutningens kommunekonference i Odense i januar, peger på, at taksterne ikke i gennemsnit er steget mere end pris- og lønindekset og at der ikke umiddelbart er sket indskrænkning i antallet af ture. Den nuværende organisering i kommunerne og den nuværende organisering med generelle tilskud anses for at være den bedste.

Beretning

Generalforsamling Lyø, 2011

Fra Ø-sammenslutningens side påpegede vi, at vi fortsat ønsker en refusionsordning med øremærkede tilskud. På den måde kan man undgå, at midlerne bliver genstand for en konflikt mellem os og folk på fastlandet, og at midlerne indgår i den kommunale prioritering. Men den holdning var klart i mindretal i udvalget, og vi måtte nøjes med en mindretalsudtalelse i rapporten. Men selv om de indberettede tal ikke umiddelbart peger på serviceforringelser, er man nødt til at se på, at de dækker en kort periode - fra 2005 - 2009 og at vi i den periode har haft opgangstider. Som tidligere omtalt er der også øer, der oplever store besparelser eller ændringer i serviceniveauet for 2010 og 2011. Det er derfor vigtigt, at både vi på øerne - i beboerforeninger og ø-udvalg - samler op på tallene og indberetter til sekretariatet, hvis der sker store ændringer i serviceniveauet, således at vi kan bringe det videre i det politiske system.

Kommunekonference.

Sammenslutningen af Danske Småøer har efterhånden oparbejdet den tradition, at vi - når de nye byråd er trådt til - inviterer alle ø-kommuner til en konference. Formålet med konferencen er at bringe ø-borgmestrene sammen og give dem mulighed for med udgangspunkt i forskellige oplæg og sammen med Sammenslutningen af Danske Småøer at drøfte småøernes vilkår og ø-kommunernes muligheder og udfordringer og endnu engang opfordre til - eller selv lade dem opdage, at de faktisk kan bruge hinanden til noget.

Konferencen løb af stablen mandag den 31. januar i Odense, og 14 kommuner her af 6 borgmestre var repræsenteret. Et flot fremmøde. Indenrigs- og Sundhedsminister Bertel Haarder mødte op og offentliggjorde den tidligere omtalte færgerapport og deltog efterfølgende i diskussionen med forsamlingen.

I modsætning til tidligere blev konferencen holdt på bare en dag. Borgmestre, politikere og embedsmænd er travle folk, men det flotte fremmøde har bekræftet os i, at man gerne vil diskutere ø-sagen, og at man fra de fremmødte kommuner i al fald prioriterer det nok til at deltage i denne konference. Så mon ikke vi vender tilbage med en ny konference efter næste kommunevalg.

Bredbånd.

Et andet fokus område i det forgangne år har været bredbånd og de noget tynde forbindelser til øerne.

Sammen med bl.a. Landsbyerne i Danmark, Landdistrikternes Fællesråd og Dansk Energi var vi først på sommeren sidste år til møde med Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen for at drøfte Regeringens udmelding om 100 MB bredbånd til alle i 2020. Det er positivt, at Regeringen har ændret Højhastighedskommissionens udmelding om, at det kun var 80 %, der skulle have andel i de større båndbredder, men der er klart utilfredsstillende, at tidshorisonten er 10 år ud i fremtiden. Ydermere skal udrulning af bredbånd ske på markedsvilkår, så der er jo ingen tvivl om, at det er os i yderområderne, der sidst får del i de større båndbredder. Og vi er vel i virkeligheden nogen af dem, der har hårdest brug for dem, fordi vi i dag har en meget dårlig bredbåndsdækning, og fordi det er en af betingelserne for at skabe udvikling, hvad enten det drejer sig om bosætning eller erhverv. Derfor har vi flere gange foreslået ministeren at regeringen skulle udarbejde et midtvejs-delmål, evt. som forsøgsprojekter på småøerne. Det har dog bestemt ikke vundet gehør - udrulningen skal ske på markedsvilkår - og her skal hele landet dækkes - men det er markedskræfterne der bestemmer hvilke områder der skal have først - og det bliver nok ikke øerne.

Men nu ser det dog ud til at vi med vores henvendelse - og også Claus' henvendelse til TDC omkring deres dækning på småøerne - har skabt lidt røre i andedammen. TDC opgraderer på de øer, hvor de har centraler. På langt de fleste øer, hvor TDC ikke har centraler, vil Torben Vestergaard fra Strynet lave fine opgraderinger. Måske det i første omgang viser sig at være nok frem til 2020. Næste problematik er så mobildækningen - som vi ikke er ene om - i al fald på nogle øer - at opleve som meget ringe.

ESIN

Først i september var Ø-sammenslutningen vært ved ESIN's årsmøde, der blev afholdt på Sejerø.

Beretning

Generalforsamling Lyø, 2011

ESIN (European Small Island Federation) er et netværk for små-ø-organisationer i Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Skotland, Sverige og Åland. Hovedformålet er at arbejde for, at småøerne på alle områder forbliver levende helårssamfund - dels ved at arbejde på et europæiske plan og informere og påvirke relevante EU-institutioner og dels ved at skabe netværk mellem øboere på tværs af landene.

I år var temaet for årsmødet bæredygtig energi, og årsmødet sluttede med en tur til Samsø. Det er altid spændende og givende at mødes med øboere fra andre lande og høre om deres erfaringer - vi har mange sammenfaldende udfordringer. Og årsmødet på Sejerø blev en succes - ikke mindst takket være Sejerøs store arbejdsindsats og gæstfrihed - det var helt fantastisk. En stor tak til Sejerø Beboerforening og en særlig tak til Lone, som bare havde det store organisatoriske overblik - hun er allerede lejet ud til Frankrig, hvor næste årsmøde skal foregå;-)

Men hvis man ser på samarbejdet mellem årsmøderne - er det altså ikke så nemt. Vi kender det jo alle selv - vi kommer hjem fra et kursus eller seminar med en masse aftaler i bagagen og et brændende ønske om at gennemføre dem. Men vi ved også at hverdagen hurtigt kaster sig over os. Og selv om e-mails skulle være Guds gave i et sådant samarbejde, så kan Claus skrive under på, at der ikke altid er hul igennem, når man sender mails ud - det kan virkelig trække tænder ud.

Erhvervssamarbejde

Småøernes Fødevarenetværk, Småøernes Erhvervsudviklingscenter, Småøernes Aktionsgruppe og Ø-sammenslutningen har gennem længere tid forsøgt at etablere et samarbejde for at sætte fokus og turbo på erhvervsudviklingen på småøerne. Vi har afholdt nogle møder og det blev besluttet efter samråd med Kasper Vesth i Region SydDanmark at forsøge at søge til et pilotprojekt omhandlende turisme og udvikling heraf i samarbejde med lokale aktører. Det har været op ad bakke i forhold til de bevilligende myndigheder, men vi sender formentlig en ansøgning af sted her først i juni.

Bosætning.

På baggrund af de stadig faldende befolkningstal har vi i bestyrelsen besluttet at iværksætte en bosætningskampagne. Vi ved at rigtig mange øer hele tiden arbejder med bosætning, men vi kan måske med en fælles kampagne sætte et overordnet fokus på det at bo og leve på en ø.

For at få gode ideer til at sparke en sådan kampagne i gang havde vi inviteret 3 øboere fra henholdsvis Agersø, Endelave og Fur til at komme med ideer til hvorledes en sådan kampagne kunne udformes.

Et forslag fra arbejdsgruppen er at øer i de tre regioner: Jylland, Fyn og Sjælland regionalt planlægger et reklamefremstød i henholdsvis Århus, Odense og København. Det skulle så løbe af stablen samme dag i hele Danmark i foråret 2012 og kunne evt. følges op af åben ø-dage i efteråret 2012. Vi har søgt og fået 150.000 kr. fra Ø-støttemidler og kunne evt. i samarbejde med Ø-lag'en få del i lidt flere midler til at gennemføre arrangementer.

Vi er selvfølgelig meget interesserede i at høre, hvad I her på generalforsamlingen siger til en sådan satsning.

Fremtiden.

Og her til slut lidt om fremtiden. Det kommende år byder bl.a. på ansættelse af en ny sekretariatsleder, en bosætningskampagne, anvendelse af en cykelstipulje, hvor Ø-sammenslutningen egentlig havde søgt hele puljen på 5 mil. kr., men 'kun' fik på 1,3 mil. kr. til projektet: "De danske småøer, fremtidens cykeldestination. Koncept og markedsføring".

Og så er den ikke længere - min beretning - og dog - for jeg mangler lige noget. Jeg mangler nemlig at sige tak til bestyrelsen for det gode samarbejde i årets løb - og en speciel tak til Kjeld fra Strynø og Paul fra Barsø, som nu træder ud af bestyrelsen. Tak for både jeres positive indstilling til arbejdet og jeres bidrag til det sociale. Også en speciel tak til Eva for samarbejdet i det forgangne år.

Beretning
Generalforsamling Lyø, 2011

Også tak til Claus for et godt år - det er jo din sidste generalforsamling - og dermed er dine dage talte i Ø-sammenslutningens regi. Jeg kommer til at savne dig - men lad os vente med den tårevædede afsked til din reception den 30. juni, hvor vi selvfølgelig håber, at rigtig mange møder op og tager afsked med Claus.

Og så lige en hilsen til Claus' mor også - ja altså hende på sekretariatet. Bodil har styr på det, og vi håber, du lige udskyder din pensionsalder lidt endnu, så du med din store viden kan være med til at føre en ny sekretariatsleder ind i de mange krinkelkroge.

TAK FOR I ÅR.